

Приложение съгласно заповед № РД09-11/06.01.2020 г.
към чл. 8, ал. 1 от Наредба № 2 от 12.08. 2016 г. за
приемане и преместване на ученици в училищата
по изкуствата

**УЧЕБНО-ИЗПИТНА ПРОГРАМА
ЗА ПРОВЕРКА НА СПОСОБНОСТИТЕ
ПО МУЗИКАЛНО ИЗКУСТВО ПО ПРОФЕСИИТЕ -
МУЗИКАНТ-ИНСТРУМЕНТАЛИСТ, МУЗИКАНТ-ВОКАЛИСТ,**

ПРИЕМНИ ИЗПИТИ

за специалностите пиано, цигулка, виола, виолончело, контрабас, духови и ударни инструменти, акордеон, класическа китара, тамбура, гъдулка, кавал, гайда, народно пеене , класическо пеене и поп и джаз пеене

I. Приемане на ученици в начален и прогимназиален етап по музикално изкуство

Кандидатите полагат приемни изпити, както следва:

Първи клас с изучаване на пиано, цигулка, виола, виолончело, контрабас, класическа китара, акордеон, дървени духови инструменти, ударни инструменти, народно пеене и народни инструменти:

Изпит по солфеж, който включва:

- изпяване на песен от зададен тон;
- подражателно възпроизвеждане на мелодични фрази и отделни гласове от хармонични интервали и акорди в мажор и минор;
- подражателно повторение със сричката “та” на метроритмично организирани фрази върху един тон;
- отгатване на единични тонове в до мажор.

Пети клас:

А. Изпит по специалността;

Б. Изпит по солфеж.

Изисквания за изпита по специалността:

Пиано: един етюд измежду: Черни, оп. 849 или от други автори с подобна трудност; Бах – полифонична пиеса; класическа сонатина I част; пиеса по избор.

Цигулка: една гама по избор с тризвучия и септакорди в две или три октави, един етюд от трудността на Мацас, оп. 36, I и II тетрадка; Донт, оп.37; Кайзер, III тетрадка; Ел.Генева – II, III, IV, V позиции и тяхното свързване и др.; I или II и III част от концерт или концертно от трудността на Ридинг, оп. 21, 24, 25; Комаровски ла мажор, ми минор, Хубер, Аколай – ла

минор; Вивалди – ла минор, сол мажор и др.; една пиеса от трудността на тези в сборниците Малкият цигулар III, IV и IVa свитък, Христоматия за III и IV клас, Юношески албум; Юный скрипач – II и III свитък, Барток – За децата и др.

Виола: гама фа или сол мажор в две октави, мажорно и минорно тризвучие; един етюд от трудността на Сит и Волфарт; една част от концертино – О.Ридинг оп.36, Ф.Кюхлер – оп.12 сол мажор или други от същата трудност; една пиеса по избор от трудността на Кабалевски – Галоп, Щрайхарт – Малък валс и др.

Кандидатите за специалността виола могат да се явят на изпит с цигулка, като изпълнят програмата за приеман изпит по цигулка.

Виолончело: една гама в две или три октави - до, сол, ре, с T5 и D7; един етюд от Христоматия за 2, 3 и 4 клас за ДМШ или Дотцауер – 1-ва тетрадка; две пиеси по избор на кандидата от Христоматия за 2, 3 и 4 клас.

Контрабас: изпит само по солфеж

Флейта:

Гама по избор, един етюд и пиеса.

Обой, кларинет, фагот, валдхорна, тромпет, цугтромбон – изпит само по солфеж

Ударни инструменти: кандидатите полагат изпит по ксилофон и малък барабан: гама по избор; пиеса за ксилофон с акомпанимент на пиано от Д. Палиев, Моцарт, Л. Делиб и др.; два етюда за малък барабан – единият в неравноделен размер от Д. Палиев.

Акордеон: една гама в две октави в право движение с къси и дълги арпежи в основен вид; етюд по избор; една пиеса от български автор или в народен дух /може хоро в неравноделен размер/.

Класическа китара: една гама до два знака, един етюд от Карули, Каркаси и др.; две леки пиеси по избор на кандидата от Сор, Карули, Каркаси.

Кавал, Гайда, Гъдулка, Тамбура: - изпит по солфеж.

Народно пеене: изпълнение на три песни в различни размери по избор на кандидата.

Изисквания за устен изпит по солфеж за V клас:

- изпяване и транспониране на заучена песен по зададено тоническо тризвучие;
- слуховоподражателно възпроизвеждане на едногласни фрази, хармонични интервали и главни тризвучия – диатоника;
- отгатване с тонови имена на единични тонове, фрази, хармонични интервали в до мажор и ла минор (натурален, хармоничен и мелодичен вид);

II. Приемни изпити за професия музикант-инструменталист и музикант-вокалист след VII клас:

Кандидатите за професия музикант-инструменталист полагат следните приемни изпити:

A. Изпит по специалността;

B. Изпит по солфеж.

Изисквания за изпита по специалността:

Пиано – два етюда по избор от Черни, оп.299, III и IV тетрадка и оп. 740 или Крамер. Тригласна инвенция или главна част от френска или английска сюита от Бах; I част от класическа соната от Хайдн, Моцарт или Бетховен (със средна трудност) и пиеса по избор.

Цигулка – една гама по избор от сол, ла, си бемол, до и ре в три октави, в единични тонове,

мажор, мелодичен и хармоничен минор; разложени квинтакорд, сектакорд и квартсектакорд, доминантов и умален септакорд, построени върху основния тон на гамата. Един етюд по избор от трудността на Кройцер, Мацас I или II тетрадка, Донт, оп.37, или Фиорило. Една пиеса или две части от соната (бавна и бърза) на Корели, Хендел, Хайдн, Моцарт, Данкла или друг автор; I или II и III част от концерт измежду Нардини, Льоклер, Щамиц, Виоти № 20 и 23, Роде №№ 6, 7 и 8, Тартини – ре минор, Вивалди – сол минор, ми мажор, ла мажор, Бах – ла минор, Хайдн, Моцарт и други със същата трудност.

Виола – гами до, ре, ми бемол в три октави, с тризвучия и сектакорди; един етюд от Мацас I тетрадка или друг с подобна трудност; пиеса по избор от трудността на Ж.Ф. Рамо – Гавот, М. Регер – Романс, Фиоко – Алегро; една част концертино – О. Ридинг, оп. 25 сол мажор, Телеман – концерт II част, или други от същата трудност. Кандидатите могат да се явят на изпит по виола, като изпълнят програмата за приеман изпит по цигулка.

Виолончело – една гама в три октави, мажор и минор с T5 и D7; един етюд от Дотцауер – I или II тетрадка; Сонатина – I част от Бревал – до мажор, Ромберг – си бемол мажор; Голтерман – Концерт № 4 – I част или Нелк – Концертино; една пиеса от Христоматия за 5 – 7 клас на ДМШ от трудността на Бетовен – Контраданс или Чайковски – Неаполитански танц. **Контрабас** – гама ре мажор в една октава или ми и сол мажор в две октави с T5 и D7; един етюд от трудността на Т. Тошев, Храбе, Раков, Гедике и др., една пиеса от Христоматия за контрабас, Сборник класически пиеси за контрабас /ред. Хоменко/ и др. от същата трудност; предкласическа соната – бавна и бърза част или концертино.

Класическа китара – една гама до 4 знака, мажор и минор (хармоничен и мелодичен), в две октави с тризвучия; един етюд от трудността на Каркаси, Карули, Сор, Джулиани, Прауер и др.; полифонична пиеса; две пиеси по избор на кандидата.

Духови инструменти – една от посочените гами: до мажор, ла минор, сол мажор, ми минор, фа мажор, ре минор, ре мажор, си минор, си бемол мажор, сол минор, ла мажор, фа диез минор, до минор, с разложени акорди, доминантов и умален септакорд с обръщение; два етюда и една пиеса.

Ударни инструменти – кандидатите полагат изпит по ксилофон, малък барабан и тимпани. По ксилофон изпълняват: гама по избор; пиеса за ксилофон с акомпанимент на пиано; за малък барабан - два етюда с акомпанимент на пиано, единият в неравноделен размер от трудността на „Събуждане”, „Дайчово”, „Лудо-младо”, „Триумф” от Д. Палиев; за два тимпана - един етюд по избор.

Акордеон – гами до 2 знака, мажорни и минорни, в право движение, къси и дълги арпежи в основен; един етюд от школите за напреднали от Л. Панайотов - № 3, 4, 18, 21, 64; Хр. Радоев - № 91, 95, 101, 104, 105 и др. от същата трудност; двугласна фуга или инвенция от Бах или полифонична пиеса; една пиеса и едно хоро в неравноделен размер.

Гайда и кавал – една безмензурна мелодия; по една пиеса в размери 2/4, 5/8, 7/8, 9/8; една народна песен, която да се пее и свири от различни тонове; възпроизвеждане чрез инструмента на музикална фраза, зададена от комисията; разпознаване на различни размери.

Гъдулка - една безмензурна мелодия; по една пиеса в размери 2/4, 5/8, 7/8, 9/8; една народна песен, която да се пее и свири от различни тонове; възпроизвеждане чрез инструмента на музикална фраза, зададена от комисията; разпознаване на различни размери.

Тамбура – по една пиеса в размери 2/4, 5/8, 7/8, 9/8 (едната по възможност „Дидината” из сб. „Пиеси за тамбура със съпровод на пиано” – Т. Прашанов); една народна песен, която да се свири и пее от кандидата от различни тонове; свирене на мажорни и минорни акорди; възпроизвеждане чрез инструмента на музикална фраза, зададена от комисията; разпознаване на различни размери.

Изисквания за устен изпит по солфеж за специалностите пиано, цигулка, виола, виолончело, контрабас, класическа китара, духови и ударни инструменти и акордеон:

- подражателно възпроизвеждане на мелодична фраза, хармонични интервали и акорди – диатоника и хроматика;
- отгатване на единични тонове, фрази, хармонични интервали, главни тризвучия и обръщанията им в тоналности до два знака в мажор, натурален, хармоничен и мелодичен минор;
- транспониране на мелодична фраза с тонови имена в тоналности до два знака;
- солфежиране от пръв поглед на един солфеж в мажор или минор – диатоника до два знака.

Изисквания за устен изпит по солфеж за специалностите гайда, кавал, гъдулка и тамбура:

- транспониране на заучена народна песен от зададен тон;
- отгатване на мажорни и минорни тризвучия;
- подражателно възпроизвеждане на хармонични интервали и акорди;
- възпроизвеждане на музикални фрази в различни размери и отгатване на размери 2/4, 5/8, 7/8, 9/8, 11/16;
- отгатване на тонове в до мажор и ла минор;
- солфежиране от пръв поглед на един музикален откъс в равноделен размер в тоналност до 1 знак и един откъс в неравноделен размер в до мажор и ла минор, определени чрез жребий.

Кандидатите за професия музикант-вокалист полагат следните приемни изпити след VII клас:

А. Изпит по специалността;

Б. Устен изпит по солфеж.

Изисквания за изпита по специалност народно пеене – за VIII клас:

- разпяване с подготвена от кандидата бърза песен;
- възпроизвеждане чрез изпяване на музикална фраза, зададена от комисията;
- изпяване на три хороводни и една безмензурна песен с рецитация.

Забележка: Текстове на песните се представят на изпитната комисия.

Изисквания за изпита по специалност класическо пеене – за VIII клас:

Изпит по специалността: разпяване за проверка на гласовите данни, изпълнение на един вокализ - Конконе, Абт, Лютген, на една песен или лека ария, рецитация на басня или стихотворение;

Изисквания за изпита по специалност поп и джаз пеене – за VIII клас:

Изпит по специалността: разпяване за проверка на гласовите данни, изпълнение на три песни, от които една от български композитор: Могат да бъдат изпълнени и арии от мюзикъл или песни със стилова насоченост „джаз”, рецитация на басня или стихотворение.

Изисквания за устен изпит по солфеж за VIII клас за специалност народно пеене:

- транспониране на заучена народна песен от зададен тон;
- отгатване на мажорни и минорни тризвучия;
- подражателно възпроизвеждане на хармонични интервали и акорди;
- възпроизвеждане на музикални фрази в различни размери и отгатване на размери 2/4, 5/8, 7/8, 9/8, 11/16;
- отгатване на тонове в до мажор и ла минор;
- солфежиране от пръв поглед на един музикален откъс в равноделен размер в тоналност до 1 знак и един откъс в неравноделен размер в до мажор и ла минор, определени чрез жребий.

Изисквания за устен изпит по солфеж за VIII клас за специалностите класическо пеене и поп и джаз пеене:

- изпяване и транспониране на песен от зададен T5, T6, T6/4;
- подражателно възпроизвеждане на фрази, хармонични интервали и акорди;
- отгатване на единични тонове, фрази, хармонични интервали, главни тризвучия и обръщенията им в тоналностите до мажор и ла минор;
- изпяване от пръв поглед на един солфеж в мажор или минор – диатоника в тоналности до 1 знак;

Забележка:

Кандидатите, които се явяват на приемни изпити за V и VIII клас, задължително изпълняват материала по музикален инструмент и пеене наизуст, с изключение за кандидатите по специалност ударни инструменти, които могат да ползват нотен текст за мембранните инструменти.

В случаите когато е необходим корепетитор, той се осигурява от съответното училище. Използване на друг музикален съпровод не се допуска.

УЧЕБНО-ИЗПИТНА ПРОГРАМА ЗА ПРОВЕРКА НА СПОСОБНОСТИТЕ ПО ТАНЦОВО ИЗКУСТВО В УЧИЛИЩАТА ПО ИЗКУСТВА

I. ПРИЕМЕН ИЗПИТ ЗА СПЕЦИАЛНОСТ “КЛАСИЧЕСКИ ТАНЦ” И „БЪЛГАРСКИ ТАНЦИ” ЗА ПОСТЪПВАНЕ В I КЛАС

A. Първи етап:

- проверка на общите физически данни, съобразно специфичните изисквания на танцовото изкуство (фигура, пропорции, тегло и други);
- проверка на физическите качества, съобразно специфичните изисквания в танца (шаг, гъвкавост, отскок, падьом, отвореност на краката).

B. Втори етап:

- проверка на танцувалните и артистичните качества, музикалността и ритмичността чрез изпълнение на импровизация по съответния вид музика – класическа или фолклорна, посочена от комисията.

II. ПРИЕМЕН ИЗПИТ ЗА СПЕЦИАЛНОСТИТЕ КЛАСИЧЕСКИ ТАНЦ И БЪЛГАРСКИ ТАНЦИ ЗА ПОСТЪПВАНЕ В V КЛАС

A. Първи етап:

- проверка на общите физически данни, съобразно специфичните изисквания на танцово изкуство (фигура, пропорции, тегло и други);
- проверка на физическите качества, съобразно специфичните изисквания в танца (шаг, гъвкавост, отскок, падьом, отвореност на краката).

B. Втори етап:

- оценяване на танцувалните и артистичните качества, музикалността и ритмичността чрез отмерване на тактове с различни размери и чрез изпълнение на импровизация по съответния вид музика – класическа или фолклорна, посочена от комисията, съобразно специалността;
- проверка на възприемчивостта чрез непосредствено възпроизвеждане на показани танцови движения и комбинации до 8 такта, съобразно специалността.

III. ПРИЕМЕН ИЗПИТ ЗА ПРОФЕСИЯ БАЛЕТИСТ И ПРОФЕСИЯ ТАНЦЬОР СЛЕД VII КЛАС

A. Приемни изпити за професия балетист, специалност класически танц:

Първи етап:

- проверка на общите физически данни, съобразно специфичните изисквания на танцовото изкуство (фигура, пропорции, тегло, шаг, гъвкавост, падьом, отвореност на краката, отскок).

Втори етап:

- проверка на артистичните и танцувални качества, ритмичност, техника, умение и подготовка на кандидатите чрез класически екзерсис, проведен от учител по време на изпита, включващ станка, среда, алегро, а за момичетата и палци, базирани върху материал от учебната програма за VII клас - 3-та професионална балетна година, утвърдена от министъра на културата.

B. Приемни изпит за професия танцьор, специалност български танци:

Първи етап:

- проверка на общите физически данни, съобразно специфичните изисквания на танцовото изкуство (фигура, пропорции, тегло, шаг, гъвкавост, падьом, отвореност на краката, отскок).

Втори етап:

- изпълнение на основни характерни танцови движения от различните етнографски области или кратки комбинации по избор на кандидата;
- проверка на музикалността и ритмичността чрез отмерване на тактове в различни размери 2/4, 5/8, 7/8, 8/8, 9/8, 11/16, 12/16, 13/16, 15/16;
- проверка на възприемчивостта чрез непосредствено възпроизвеждане на показани танцови движения и комбинации до 8 такта;
- демонстриране на популярни български хора – „Дунавско хоро”, „Еленино хоро”, „Самоковско хоро”, „Пайдушко хоро”, „Дайчово хоро”, „Ганкино хоро”, „Арап”, както и надиграване на ръченица.

Забележка: Всички приемни и приравнителни изпити за професиите балетист, специалност класически танц и професия танцьор, специалност български танци, се провеждат с корепетитор и музикални записи, осигурени от съответното училище. Използване на друг

музикален съпровод не се допуска. Кандидатите се явяват с игрално облекло, определено от съответното училище.

**УЧЕБНО-ИЗПИТНА ПРОГРАМА
ЗА ПРОВЕРКА НА СПОСОБНОСТИТЕ ЗА ПРИЕМ В ПЕТИ КЛАС
ЗА СПЕЦИАЛНОСТ ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО И В ОСМИ КЛАС ЗА
ПРОФЕСИИТЕ ХУДОЖНИК – ИЗЯЩНИ ИЗКУСТВА И ДИЗАЙНЕР В
УЧИЛИЩАТА ПО ИЗКУСТВАТА**

1. Изпит по рисуване за прием в V клас - фигурална композиция по зададена тема. Провежда се за специалност изобразително изкуство в училищата, в които има прием от V клас. Изпитната тема се определя в деня на изпита чрез жребий, измежду предварително подготвените от комисия и запечатани в плик теми, утвърдени от директора на училището. Изпълнение с цветен материал по избор на кандидата. Размер на рисувателния лист – 25/35 см. Продължителност – **4 учебни часа**.

2. Изпит по рисуване за прием в VIII клас - рисуване на група от три обемни тела по натура. Изпълнение с черен материал по избор на кандидата. Размер на рисувателния лист - 35/50 см. Продължителност – **6 учебни часа**. Провежда се за всички кандидати за VIII клас за професиите художник – изящни изкуства и дизайнер.

Забележка:

Всички изпитни теми и задачи, както и критериите за оценяване на кандидатите се определят от комисии, определени със заповед на директора на съответното училище. Директорът на съответното училище определя със заповед датите и конкретните процедури за провеждане на всеки изпит. Приемни изпити се провеждат само по професии и специалности, по които има утвърден държавен план-прием за съответното училище.

Всички приемни изпити са анонимни.

Листовете се осигуряват от съответното училище.

Един учебен час е с продължителност 45 мин.

**ИЗПИТИ ЗА ПРОВЕРКА
НА СПОСОБНОСТИТЕ ЗА ПРЕМЕСТВАНЕ НА УЧЕНИЦИ
В УЧИЛИЩЕ ПО ИЗКУСТВАТА И/ИЛИ ЗА ПРОДЪЛЖАВАНЕ
НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ДРУГ ВИД СПЕЦИАЛИЗИРАНА ПОДГОТОВКА,
ПРОФЕСИЯ, СПЕЦИАЛНОСТ**

Ученици успешно завършили I, II, III, V, VI, VIII, IX или X клас полагат изпит/изпити за проверка на способностите по реда на чл.6 от Наредба № 2 от 12.08.2016 г. за приемане и преместване на ученици в училищата по изкуствата по учебни предмети и учебни програми за съответния клас, определени от директора на училището.